

31. 1. 2020

VÝROČNÍ ZPRÁVA O ČINNOSTI PORADNY ZA ROK 2019

Poradna pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy ve Vyškově je **registrovanou sociální službou odborného sociálního poradenství se zaměřením na manželské a rodinné poradenství**. Současně se poradna věnuje **prorodinným aktivitám, prevenci psychosociální patologie a výkonu sociálně-právní ochrany dětí v rozsahu daném v pověření Krajského úřadu JMK**.

Posláním Poradny pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy jako registrované sociální služby odborného sociálního poradenství je poskytovat odbornou pomoc a poradenství lidem, kteří se ocitli v nepříznivé sociální situaci - v psychické či sociální tísní. Poradna svou činností přispívá k utváření příznivých rodinných, partnerských a mezilidských vztahů, napomáhá rozpoznat a odstranit příčiny poškození těchto vazeb a podporuje opětovné optimální zapojení člověka do rodinného a občanského života. Individuální potřeby, vlastní vůle klientů a jejich práva jsou vždy plně respektována.

Cílem služeb, které Poradna pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy poskytuje, je podpořit člověka, který se ocitl v nepříznivé sociální situaci, v procesu začlenění nebo znovuzачlenění do přirozeného sociálního prostředí a běžného způsobu života, rozvíjet vlastní potenciál a schopnosti člověka, motivovat k samostatnému řešení problémů. Cílem činnosti poradny je rovněž umožnit lidem v nepříznivé sociální situaci prostřednictvím nabízených služeb zachovat stabilitu běžného osobního, partnerského a rodinného života s využitím vlastních možností, úsilí a běžných zdrojů ve společnosti. Konečným cílem je posílit člověka natolik, aby služby poradny přestal potřebovat, nebo aby je využíval jen v nezbytně nutném rozsahu. Poskytované služby směřují k tomu, aby manželství, rodina i jednotlivci plnili optimálně svou funkci ve smyslu zásad Zákona o rodině a také svou funkci v občanském životě.

Odborné sociální poradenství (poradenství v oblastech orientace v sociálních systémech¹ a psychologie) je poskytováno zaměstnanci Poradny pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy osobám, které se ocitly v nepříznivé sociální situaci a jsou ohroženy sociálním vyloučením² v souvislosti s rodinnou, manželskou, partnerskou nebo jinou osobní problematikou týkající se tématu mezilidských vztahů. Klient může služeb poradny využít, pokud takovou situaci osobně prožívá jako zátěžovou, nepříznivou či ohrožující, a pokud ji není možné přechodně řešit vlastními silami. Klientem poradny se stává člověk, který projeví svůj zájem o odborné služby poradny a ústně se s odborným pracovníkem dohodne na spolupráci.

Základním principem je posilování osobních kompetencí, potenciálu, schopností a dovedností klienta tak, aby služby poradny přestal potřebovat a využívat, nemusel vyhledávat poradnu opakovaně se stejným problémem, byl motivován a schopen řešit

¹ Poradenství v sociálních systémech poskytovala v roce 2018 Mgr. Renata Musilová, která získala osvědčení o zvláštní odborné způsobilosti pro výkon činnosti na úseku sociální péče a sociální pracovnice Mgr. Petra Kovaříková.

² V souladu s § 4 zákona 108/2006 Sb., o sociálních službách v platném znění.

problém samostatně. **Zásady práce v poradně jsou:** respekt individuality každého klienta, záruka mlčenlivosti, diskretnosti a ochrana sdělených informací ze strany poradny, respekt zásady dobrovolnosti ze strany klienta, poskytování služby nediskriminační formou, preventivní působení na omezení rizika vzniku závislosti na službě, srozumitelnost a přehlednost s ohledem na komunikační schopnosti klienta a bezplatnost služby.

Vedle služeb **odborného sociálního poradenství** (poradenství v oblastech orientace v sociálních systémech³ a psychologie) poradna se věnuje **prorodinným aktivitám, prevenci psychosociální patologie a výkonu sociálně-právní ochrany dětí v rozsahu daném v pověření Krajského úřadu JMK**. Sociálně-právní ochrana dětí je cílená činnost, která zahrnuje především zajištění práva dítěte na jeho příznivý vývoj a řádnou výchovu, ochranu zájmů a práv dítěte, zároveň zahrnuje působení směřující k obnovení narušených funkcí rodiny.

Klienti poradny jsou vždy dopředu informováni o tom, v rámci které z poradnou poskytovaných služeb probíhá spolupráce.

Kritériem hodnocení dosahování stanovených cílů je rozsah a obsah odborné práce, kterou odvedli zaměstnanci poradny. Rozsah odvedené práce je měřen počtem vykázaných konzultací (3), součtem řešených případů(4), počtem intervencí (5) a realizací dalších pro-rodinných projektů.

Odborné sociální poradenství – manželské a rodinné poradenství

Hlavní činnost/projekt Poradny pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy ve Vyškově je odborné sociální poradenství a konkrétně manželské a rodinné poradenství a další psychologické služby. Manželské a rodinné poradenství je v poradně poskytováno od založení této instituce v roce 1979. Poradna pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy má ve Vyškově tradici a dobré renomé jak v odborných kruzích, tak mezi obyvateli okresu Vyškov. V roce 2019 se v poradně pracovalo s **354 případy** (4) (z toho 230 případů bylo v roce 2019 evidováno jako nových). Každý případ v poradenském systému má evidenční číslo, pod kterým se skrývá jeden člověk, pár nebo celá širší rodinná jednotka (tj. jako případ může být evidován jeden konkrétní klient či celý rodinný systém – rodiče, děti a další členové rodiny).

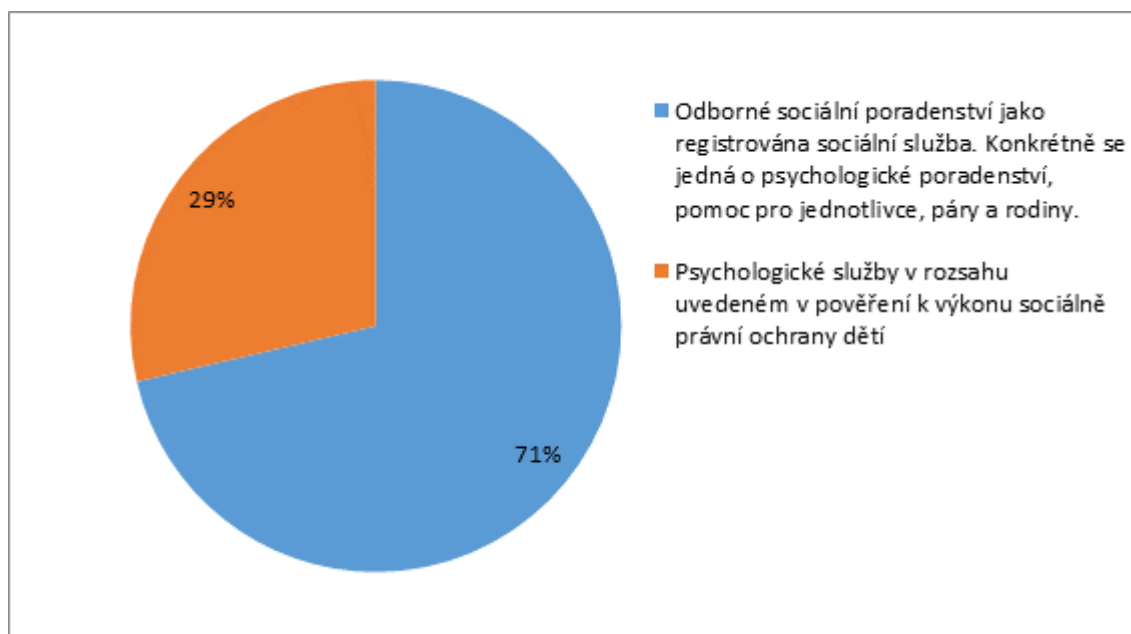
Celkový počet klientů (účastníků konzultací) v roce 2019 byl 722. Celkově bylo v tomto roce poskytnuto **2325 konzultací (8557 intervencí (5)).**

3 Konzultace je odborná intervence ve prospěch klienta či případu v trvání 0,5 – 1 hod dle povahy řešené problematiky a zvoleného typu intervence a způsobu práce. Zápis o každé vykázané konzultaci je uveden v konkrétní spisové dokumentaci daného případu. Vše je uloženo v archivu poradny, kam mají přístup pouze odborní pracovníci poradny.

4 Každý případ má v poradenském systému evidenční číslo, pod kterým se skrývá jeden člověk, pár nebo celá širší rodinná jednotka.

5 V Pravidlech pro tvorbu sítě sociálních služeb v Jihomoravském kraji pro rok 2019 je definováno, že výkon odborníka v rámci sociálních služeb je evidována jako součet strukturovaných rozhovorů a návazné odborné činnosti, kdy jednotkou je intervence 30 minut.

Psychologické poradenství pro jednotlivce, páry, rodiny, psychologická diagnostika, práce s využitím psychoterapeutických prvků a také základní sociální poradenství je činnost realizována jako registrována sociální služba. Další odborná práce spadá pod pověření k výkonu sociálně právní ochrany dětí a je odváděna ve spolupráci s pracovníky oddělení sociálně právní ochrany dětí v městských úřadech okresu Vyškov.

Převážnou náplní práce odborných pracovníků poradny je pomoc lidem v nepříznivé sociální situaci, v řešení problémů v oblasti mezilidských vztahů, v naplňování a rozvíjení osobního růstu, zvládnutí krizí, hledání cest k naplňování a rozvíjení vlastního potenciálu, schopnosti žít svůj život nejlepším možným způsobem. Obsahem každé konzultace může být různá problematika, která se odvíjí od toho, co si klienti přejí s poradcem řešit. Při posuzování problému vycházíme ze zakázky klienta. Během poradenského procesu může dojít ke změně zakázky a tím pádem i ke změně řešené problematiky. Pracovně máme problematiku rozdělenou na čtyři oblasti: individuální (osobní), kde práce s klientem probíhá pouze v rámci jeho intra či interpersonální roviny. Druhá oblast problematiky se týká vztahových záležitostí, pracovně nazvané párová problematika (krize vztahu, poruchy komunikace, kombinace vztahových problémů obecně, mimomanželská problematika apod.). Jako třetí oblast evidujeme rodinnou problematiku, což znamená, že hlavním důrazem práce je rodinné soužití, vztahy v rodině – problémy ve vztazích mezi rodiči a dětmi, výchova, problematika dospívajících, rozvodová a porozvodová problematika, která se týká dětí. Poslední část shrnujeme do oblasti sociální problematika. Specifika práce v této problematice je spolupráce s dalšími institucemi či orgány a to vzhledem k jejich širšímu společenskému významu. Nejčastěji řešeny soubor jevů je vztahová problematika obecně mezi partnery v soužití a mezi rodiči a dětmi.

Sociálně-právní ochrana dětí je cílená činnost, která zahrnuje především zajištění práva dítěte na jeho příznivý vývoj a řádnou výchovu, ochranu zájmů a práv dítěte, zároveň zahrnuje působení směřující k obnově narušených funkcí rodiny. Specifika práce v této problematice je spolupráce s dalšími institucemi či orgány a to vzhledem k jejich širšímu společenskému významu (např. náhradní rodinná péče) nebo vzhledem k jejich závažnosti (např. případy týraných dětí a jiné sociální patologie).

Pro-rodinné (preventivní) aktivity, práce v rámci pověření k výkonu sociálně právní ochrany

Vedle hlavní činnosti poradny, což je poskytování manželského a rodinného poradenství dle zákona o sociálních službách, realizovala poradna v roce 2019 nadále další **projekty, které jsou nad rámec běžné činnosti**, ale v souladu s vymezeným posláním poradny. Jednalo se o pro-rodinné aktivity, projekty zaměřené na sociálně-právní ochranu dětí, preventivní působení a programy edukativního charakteru. Základním hlediskem a vodítkem při tvorbě těchto pro-rodinných projektů jsou ustanovení Úmluvy o právech dítěte, již je ČR vázána od svého vzniku, projekt sleduje zvláště naplnění práva nezletilých na péči rodičů (čl. 7, odst. 1) a na kontakt s oběma rodiči (čl. 9, odst. 3). Oba rodiče mají dle Úmluvy společnou odpovědnost za výchovu a vývoj dětí (čl. 18, odst. 1) a rodičovská zodpovědnost je připisována oběma rodičům také Zákonem o rodině č. 94/1963 Sb. (§ 34 odst. 1). Podle Zákona o sociálně-právní ochraně dětí č. 359/1999 Sb. je zájem a blaho dítěte předním hlediskem sociálně-právní ochrany (§ 5). Nejlepší zájem dítěte, tak jak je zmiňován ve výše uvedených právních normách, vychází z aktuálních poznatků vývojové psychologie. Sleduje naplňování vývojových úkolů, formování identity dítěte a kvalitu emočních vazeb s rodiči jako nutných podmínek pro zdravý psychický vývoj dítěte.

Realizace dalších činností poradny vychází z odborných kompetencí poradců, odborného potenciálu a z pověření k výkonu sociálně-právní ochrany dětí vydaného Krajským úřadem Jihomoravského kraje. V rámci pro-rodinných aktivit pracovala poradna na těchto projektech:

- 1) Psychologické služby v rámci sociálně-právní ochrany dětí
- 2) Dobrý rodič (?) - rodičovská skupina a psycholog o výchově
- 3) Dohody o výkonu pěstounské péče

1) Psychologické služby v rámci sociálně-právní ochrany dětí

Projekt byl realizován v součinnosti s aktivitami OSPOD městských úřadů Vyškov, Slavkov u Brna a Bučovice. Uvedené městské úřady se rovněž finančně spolupodílely na hrazení nákladů spojených s realizací projektu.

Projekt „Psychologické služby v systému sociálně právní ochrany“ zaštiťuje soubor činností, které nelze poskytnout v rámci odborného sociálního poradenství, jež spadá do běžné činnosti Poradny pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy ve Vyškově. Tento soubor činností se však jeví z našeho pohledu jako nezbytný a potřebný v procesu spolupráce s rodinami, jež jsou vedené v agendě OSPOD, kdy takto vzniká možnost optimálně reagovat na reálné potřeby ohrožených rodin a poskytnout jim specializovanou odbornou pomoc. U nezletilých, kteří vyrůstají v rodinách s přetrvávajícími problémy či v rodinách, které nereagují na intervence ze strany různých odborníků, může být ohrožen či znemožněn jejich zdravý psychosociální vývoj. Angažovanost různých odborníků se v těchto rodinách často setkává s opozičním postojem členů rodiny a odborné intervence, které by mohly vést ke zlepšení rodinné situace, se tak většinou mívají účinkem. Jelikož pozitivního posunu v případech těchto rodin nelze dosáhnout pouze využitím odborného sociálního poradenství (registrovaná služba poradny), byly v tomto projektu sdruženy další využitelné nástroje:

1. Mediace a mediační působení v opatrovnických sporech, vyjednávání a sepisování mimosoudních dohod mezi osobami, které pečují o nezl. dítě (rozsah a režim styku rodičů s dětmi, výchovné prostředí, výživné) - celkově bylo v roce 2019 ve 26 případech/rodin sjednáno a sepsáno 43 mimosoudních dohod.

2. Asistence odborného pracovníka poradny při kontaktu dítěte s rodičem v případech komplikovaného průběhu těchto kontaktů nebo asistované předávání dětí - v roce 2019 v rámci 11 případů/rodin byla zajištěná asistence odborného zaměstnance poradny 37krát.

3. Cílená psychologická diagnostika nezl. dětí a vztahová diagnostika rodin v opatrovnických sporech. Výstupy z těchto vyšetření slouží jako východisko pro další práci odborného pracovníka s rodinou - tato metoda práce byla využita ve 43 případech/rodinách, celkově bylo provedeno 65 psychologických diagnostických vyšetření.

4. Případové konference, zejména facilitace, spolupráce při formulaci cílů případových konferencí - odborné pracovnice poradny se v roce 2019 aktivně podíleli v realizaci čtyř případových konferencí.

5. Odborná podpora sociálních pracovníků OSPOD formou kazuistických seminářů – v roce 2019 bylo realizováno 11 dvouhodinových skupinových kazuistických seminářů.

6. V roce 2019 byla realizována další činnost odborných pracovníků poradny – skupinová práce s dětmi, které procházejí nebo již prošly rozpadem rodiny a aktuálně zažívají v souvislosti s touto skutečností psychickou nepohodu, jsou potenciálně stále ohroženy konfliktem loajality vůči rodičům. Rodiče dětí, kteří práci v rámci takové skupiny absolvovali, i zástupci OSPOD kvitovali kladně přínos takové práce jako prevenci, snížení rizika vzniku patologických projevů v průběhu psychosociálního vývoje nezletilých.

Celkově bylo do realizace tohoto projektu zapojeno **275 účastníků (podporu získalo 137 rodin)**. Ve všech případech se podařilo ovlivnit nefunkční rodiny, podpořit práva dětí na kontakty s oběma rodiči a zabezpečit aktivity, které by vedly k lepšímu zajištění potřeb dětí.

Projekt byl podpořený Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR, odborem Rodina a ochrana práv dětí a městy Vyškov, Slavkov u Brna a částečně také Bučovice.

2) Psychologická podpora pro rodiny, realizace projektu Dobrý rodič (?) - rodičovská skupina a psycholog o výchově

Projekt Dobrý rodič (?) - rodičovská skupina a psycholog o výchově spočívá v pravidelně pořádaných besedách o výchově a rodičovství pro širokou veřejnost. Jedná se o aktivitu, která jde nad rámec běžně poskytovaných služeb, jež využívá za normálních okolností úžeji vymezená skupina klientů (rodiny, v nichž se již vyskytly nějaké problematické situace či patologické jevy).

V uplynulém roce bylo celkem realizováno 12 rodičovských besed. Besedy probíhaly vždy první úterý každého měsíce (leden – prosinec 2019), v čase 16:00 – 17:30. Setkání rodičů a následující povídání o výchově, participaci postojů obou rodičů a dětí v rodině na rozhodování, bezpečí na internetu, komunikace v rodině apod. probíhalo vždy za účasti a moderování psychologů poradny.

Realizace tohoto projektu v roce 2019 získala částečnou podporu Města Vyškov, bohužel podporu Ministerstva práce a sociálních věcí ČR na tento projekt v roce 2019 poradna nezískala.

Nad rámec plánovaných aktivit v tomto projektu proběhla beseda se studenty vyšších tříd gymnázia Vyškov.

3) Dohody o výkonu pěstounské péče

V rámci pověření Krajského úřadu Jihomoravského kraje k výkonu sociálně právní ochrany dětí naše poradna zabezpečuje dohody o výkonu pěstounské péče včetně realizace aktivit s tím souvisejících (vzdělávání pěstounů, individuální konzultace pro pěstounské rodiny, respitní péče apod.). Pěstounské rodiny, které mají s poradnou uzavřené dohody o výkonu pěstounské péče, mají zajištěny rozsáhlé psychologické služby. Pro pěstounské rodiny jsme v roce 2019 zorganizovali dva celodenní odborné semináře a jeden víkendový pobyt.

Další informace

Veškeré informace o činnosti poradny i realizovaných projektech je možné nalézt na webových stránkách poradny. Na těchto stránkách je rovněž umístěna fotodokumentace z pořádaných seminářů, hodnotící dotazník. Prvotní kontakt s odborníkem poradny lze mimo jiné navázat a následně i udržovat prostřednictvím elektronické pošty.

Odborní pracovníci poradny jsou členy **AMRP ČR** (Asociace manželských a rodinných poradců). Dle možností se zaměstnanci zúčastňují akcí organizovaných AMRP. Mgr. Jarošová působila ve výboru oblastního sdružení AMRP.

Mgr. Renata Musilová je členkou **Komise sociálně-právní ochrany dětí při MÚ ve Vyškově** a **Mgr. Eva Jarošová** členkou **komise pod stejným názvem při MěÚ ve Slavkově u Brna**.

Hodnocení, které umožňuje mimo jiné kontrolu činnosti poradny, probíhá jednak za pomoci hodnotících dotazníků, které mohou lidé-klienti poradny vyplňovat anonymně (v elektronické podobě na webu, v papírové v prostorách čekárny poradny) a dále získáváním zpětných vazeb od účastníků po ukončení každé akce. Odborná práce je pravidelně supervidována.

Financování, hospodaření

Existence poradny jakožto součásti neziskové organizace určuje způsob financování její činnosti. Financování je zajištěno vícezdrojově. Hlavní zdroj financí poskytuje **MPSV ČR**, které podporuje hlavní činnost poradny – **odborné sociální poradenství (konkrétně manželské a rodinné poradenství)** jako jednu ze sociálních služeb. Na tuto činnost přispívá také MěÚ Vyškov.

Realizaci dalších pro-rodinných aktivit a hlavně projekt **Psychologické služby v rámci sociálně-právní ochrany dětí** v roce 2019 podpořilo také **MPSV**, a to konkrétně odbor **Rodina a ochrana práv dětí**. Realizaci výše popsaných projektů podpořilo z části i **město Vyškov** a částečně také **MěÚ Slavkov u Brna** a **MěÚ Bučovice**.

Dotace na realizaci dohod o výkonu pěstounské péče byla využita do 31. 6. 2019 dle Instrukcí č. 14/2014 a následně v souladu s Instrukcí náměstkyně MPSV ČR pro řízení sekce sociální politiky č. 8/2019 ve věci Státní příspěvek na výkon pěstounské péče podle zákona č. 359/1999., o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, a veřejnosprávní kontrola jeho čerpání dle zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole, ve znění pozdějších předpisů vydanou MPSV s účinností od 1. 7. 2019.

Závěr

I v roce 2019 plnila rodinná poradna ve Vyškově nadále své poslání. Tím je poskytnout odbornou pomoc a poradenství lidem, kteří se ocitli v nepříznivé sociální situaci – v psychické či sociální tísní – dle jejich individuálních potřeb a vlastní vůle, s plným respektem jejich práv. Poradna přispívala svou činností k utváření příznivých rodinných, partnerských a mezilidských vztahů, napomáhala rozpoznávat a odstraňovat příčiny poškození těchto vazeb a podporovala opětovné optimální zapojení člověka do rodinného a občanského života.

Kromě hlavní odborné náplně/projektu – poskytování odborného sociálního poradenství, tj. manželského a rodinného poradenství – věnovala poradna část své odborné kapacity práci v rámci sociálně právní ochrany. Sem spadá realizace projektů **Psychologické služby v rámci sociálně-právní ochrany dětí** (veškerá psychologická činnost ve spolupráci s různými OSPOD a v rámci pověření k výkonu sociálně-právní ochrany dětí), psychologická podpora rodin (aktivity zaměřené na prevenci vzniku veškeré psychopatologie a sociální patologie, v roce 2020 pokračuje pod názvem **Dobry rodič (?) – rodičovská skupina a psycholog o výchově**) a práce v rámci uzavřených dohod o výkonu pěstounské péče s pěstounskými rodinami.

I do následujícího období zůstává hlavním strategickým úkolem nadále poskytovat odbornou pomoc rodinám, párům a jednotlivcům v nepříznivé sociální situaci, pomáhat lidem, kteří dočasně nebo trvale nejsou schopni řešit svoji nepříznivou sociální situaci, poskytovat krizovou pomoc osobám, které se ocitnou v ohrožení života či zdraví a momentálně nemohou řešit situaci vlastními silami. Při naplňování tohoto cíle poskytovat poradenské služby v souladu se stanovenými standardy kvality sociálních služeb s cílem udržet nastolený standard poradenské služby.

Zároveň nadále plánujeme věnovat se prevenci různých druhů sociální patologie, pro-rodinným aktivitám, což bude shrnuto do dvou obsáhlejších projektů s následujícími názvy: projekt "Psychologické služby v systému sociálně právní ochrany" (veškerá psychologická činnost ve spolupráci s různými OSPOD a v rámci pověření k výkonu sociálně-právní ochrany dětí) a projekt "Rodina, partnerství a výchova – besedy s psychologem nejen pro rodiče" (aktivity zaměřené na prevenci vzniku veškeré psychopatologie a sociální patologie). Jako fakultativní činnost bude nadále poskytována několika rodinám, kde vyrůstají děti v pěstounské péči, služba doprovázení.

Veškerá činnost byla a nadále bude realizována v souladu se standardy odborného sociálního poradenství a standardy kvality sociálně právní ochrany dětí.

Zpracovala: Mgr. Virginia Kočárová - vedoucí poradny

Mgr. Zdeněk Leznar - ředitel Centra sociálních služeb Vyškov, o.p.s.